

יום שלישי ט' אדר תש"ע
23/02/2010
סומן : כ-08-6093
בפנייתך אלינו אנא ציין מספר תיק

לכבוד כב' השופט (בדימוס) מיכה לינדנשטראוס מבקר המדינה	לכבוד ח"כ יואל חסון יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה
לכבוד ח"כ משה גפני יו"ר וועדת הכספים	לכבוד ח"כ יריב לוין יו"ר וועדת הכנסת

הנדון: התנהלות בנק לאומי בניגוד להוראות חוק הבנקאות

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר, הרינו פונים אליכם כדלקמן.

1. אמש אישרה הכנסת, בקריאה שנייה ושלישית, את תיקון מס' 15 לחוק הבנקאות (רישוי), התשס"ט-2009 (להלן: החוק).
2. מטרת החוק, אשר מסתרת מאחורי הגדרות משפטיות 'יבשות', הינה פשוטה בתכלית: מתן הרשאה בדיעבד לבנק לאומי להמשיך ולשלוט בחברת הביטוח 'מגדל'. זאת על אף שהבנק מחזיק בתאגידי ענק נוספים ('תאגיד ריאלי', כהגדרתו בחוק) – 'פז' ו'החברה לישראל', וחרף האיסור החוקי שחל על כך במשך 14 שנה. במילים אחרות, קיים חשד כבד שמטרת החוק היא לכאורה להלבין דבר עבירה.
3. החוק מצטיין בכותרת ובניסוח 'טכני' יבש, אולם מאחוריו מסתתר סיפור ארוך ומקומם. למעשה, אישור החוק מאפשר למי שבמשך 14 שנה לא עמד בדרישות החוק, תוך שהוא דואג ל'כסות' חוקית בדמות הארכות מהמפקח על הבנקים – להרוויח מאי קיום החוק. לא מן הנמנע כי חברי הכנסת – שהצביעו בעד החוק – לא היו מודעים היטב למשמעות המסתתרת מאחורי המילים, ולסיפור העומד ברקע.
4. לפני 14 שנה, בעקבות המלצות ועדה מקצועית (ועדת ברודט), נאסר בחוק על הבנקים בישראל לשלוט ביותר מתאגיד ענק אחד. מני אז - נמנע בנק לאומי מלקיים את הוראות החוק, והמשיך לשלוט בשלושה תאגידי ענק – הן ב'פז', הן ב'חברה לישראל' והן ב'מגדל'. זאת

תוך סיוע עקיף של המפקח על הבנקים, אשר נמנע – חרף פניות מצד התנועה לאיכות השלטון – מלאכוף את החוק על בנק לאומי, והעדיף להעניק לו הארכות חוזרות ונשנות לשם מכירת אחזקותיו ב'מגדל' וב'פז'.

5. יתירה מזאת. בעקבות ועדת ברודט והאיסור שהוטל על אחזקת תאגידי ענק מרובים, אולץ בנק הפועלים למכור את אחזקותיו ב'דלק' וב'כור'. משכך, המשך אחזקותיו דה-פקטו של בנק לאומי בחברת הביטוח 'מגדל', לצד המשך אחזקותיו בחברה לישראל ו/או ב'פז' - תחילה בזכות חסדיו של המפקח על הבנקים, וכעת בזכות הצעת החוק שאושרה בכנסת - מעלה ניחוח כבד של אפליה פסולה.

6. ההארכות שהעניק המפקח על הבנקים לבנק לאומי, אינן עולות בקנה אחד עם תכלית חוק הבנקאות ועם המלצות ועדת ברודט. אין זה סביר כי המחוקק התכוון להכשיר הימנעות ממושכת מאי-מילוי החוק, שתהפוך את הוראות החוק המקורי לאות מתה דה-פקטו. כמו כן, אין זה סביר כי המלצות הוועדה נועדו לאפשר לבנק לאומי דווקא להמשיך ולהחזיק במניות 'מגדל', בנוסף לאחזקותיו בתאגידי ענק אחרים. הלכה למעשה, נוצר מצב בו המחוקק קבע דין אחד לכולם, ודין שונה לבנק לאומי.

7. החוק שאושר אמש מעורר תחושה קשה במיוחד. הרושם המתקבל הוא כי מדובר בתיקון ש'נתפר' במיוחד למידותיו של בנק לאומי. במשך 14 חמק בנק לאומי – והוא לבדו - מיישום הוראות החוק, והמשיך לשלוט בחברת 'מגדל', תוך שהוא מושך עוד ועוד זמן באמתלות שונות. במקביל קודמה לאחרונה במסדרונות הכנסת, בתמיכתו ובעידודו של המפקח על הבנקים, הצעת חוק אשר – במקרה או שלא במקרה – מבקשת לפטור את בנק לאומי מחובתו החוקית. הצעת חוק זו אושרה, כאמור, אמש, בקריאה שנייה ושלישית.

8. נציין כי מתן אישור לבנק לאומי לשלוט ב'מגדל' סותר לא רק את המלצות ועדת ברודט, אלא גם את לקחי המשבר העולמי האחרון. כך, קריסתו של ענק הביטוח האמריקני AIG הבהירה באופן נחרץ את הסכנה הכרוכה בחיבור בין חברות ביטוח לבנקים. החוק שאושר אמש טומן בחובו זרע פורענות, שעלול להתבטא במשבר חריף במשק בעתיד.

9. אי לכך, אנו פונים למבקר המדינה, לוועדה לביקורת המדינה, לוועדת הכנסת ולוועדת הכספים בבקשה לבחון לעומק את הליכי קבלת ההחלטות בבנק ישראל בתחום שבנידון. כיצד התאפשר לבנק לאומי, במשך 14 שנה, להמשיך ולהחזיק במניות 'מגדל', ועל ידי כך להימנע בשיטתיות מיישום הוראות החוק? כיצד אישר המפקח על הבנקים לבנק לאומי, פעם אחר פעם, לדחות את מכירת אחזקותיו ב'מגדל', ובכך יצר דין שונה וחריג עבור בנק לאומי? ומה הביא לשינוי בעמדת המפקח על הבנקים בנושא אחזקות בתאגידי ריאליים, שבגיננו תמך

המפקח בחוק הסותר את המלצות ועדת ברודט, ובכך אפשר לבנק לאומי להמשיך ולשלוט
בימגדלי?

10. לבדיקתכם ולעדכונונו נודה.

בכבוד רב,

יוסף קלמנוביץ'
המחלקה לפניות הציבור

עו"ד צרויה מידד-לוזון
סמנכ"ל משפט וכלכלה